ئەفیـونی ڕۆشنفکـران! … کـاوە کەریم

بەشێك لە ڕۆشنفكران كە خۆیان بەفەیلەسووفی تازەگەری لە كوردستان لە قەڵەم دەدن لێرەو لەوێ و ماوە ماوە دەكەونە گازندە هەڵڕشتن و شیكاری بۆ ڕووداوەكان وگۆڕانكاریەكان و بەركەوتە سیاسی و كومەلایەتیەكانی ناو كوردستان دەكەن . ئەمانە دەستەیەكن كەخۆیان لەسەرووی تەواوی خەلك و هەتا توێژی سیاسی ناو خەلك دەبینینەوە، وەكاتێك دەنووسن یان قسە دەكەن دەیانەوێت ڕەوتی سیاسی و كومەلایەتی كۆمەڵگا بە خەتی ئەواندا بڕوات ، وە وەكو مورشیدی دەنگی گۆڕانكاری لە كوردستان خۆیان پێناسە دەكەن .

ئەم كۆمەڵە كە فەلسەفەی نیولیبرالیزم بە پەیامی خۆیان دەزانن ، لە ڕاستیدا نە لە ڕیزی ئەو فەیلەسوفانەن كە تفسیری كۆمەڵگا دەكەن ، وە نە لە ڕیزی ئەو فەیلەسوفانەشن كە دەیانەوی كۆمەڵگا بگۆڕن. ئەمانە دەستەیەكن لە ئۆپۆرتۆنیستە ناسیونال رفیفۆرمستەكان كە ئەركیان نزیكردنەوەیە لە نێوان بالادەستەكان و قوربانیانی بالادەستەكاندا . ئەمانە لەلایەكەوە ڕەخنە لەدەسلات و سیستەمەكەیان دەگرن و لەهەمان كاتدا پێداویستی مەرجەكانی دابین دەكەن بۆ مانەوەی. ئەمانە كاتێك ڕەخنە دەگرن و شیكردنەوەدەكەن ڵە درگاكەكەوە دەچنە دەوەوە و لە پەنجەرەی پشتەوەڕ خۆیانی پێدا دەكەنەوە.

ئەم ڕەوتە بەناو ڕۆشنفكریە نیگەرانی ژیانی خەلكی كوردستان نین چۆن دەژین ، ئەمانە كێشەیان نییە لە هەژاربوون و بێكاری خەڵك ، یان زیاتربوونی پاروە نانێك بۆ سفەری بەتاڵیان ، ئەمانە چاویان داخستوە لەبەرانبەر برسی بوونی زۆرینەی خەڵك و بە ملیۆنەر بوونی بەشێكی تر. لەڕاستیدا ئەمانە گلەیان لە دەسلاتداران هەیە ، یان نیگەرانن لەوەی بۆ كاری پەرلەمانی لە كوردستان وای لێهات! بۆ پەرلەمان نەبووە شوێنی گۆڕینی دەسلات ؟ بۆ پەرلەمانی كوردستان نەیتوانی لاسایی سیستەمی پەرلەمانی لیبرالی و رۆژئاوایی بكاتەوە؟ ئەمە و سەدان هیوایی ئەم ڕەوتە كە بە سیستەمیی پەرلەمانیەوە گرێیان دابوو.

ئەم دەستەیەێ و هەموو ئەو بزووتنەوانەی لەم ڕاستە دا كاریان دەكرد بۆ ئەوەی دەنگی گشتی خەلك بۆلای خۆیان ڕابكێشن و خەلك بەرنە

بەردەم سندوقی دەنگدان. ئەمانە و هەندێك لە ڕەوتە سیاسیەکان لە سەردەمێکدا و توانیان تارادەیەك ئامانجی خۆیان بپێکن، وە توانرا خەڵك بەرەنە بەردەم سندوقی دەگدان، لەمەشەوە وە تا ڕادەیەك توانیان دنگی ناڕەزایەتی شەقام کەمێ کپ بکەن ، ئە و دەنگەی کە هاتبوونە مەیدان بۆ کۆتایی هێنان بە دەسلاتی ملیشیایی و مافیایی ناسیونالستی کوردی. بەلام پاش دواین هەڵبژاردن کە زۆرینەی خەلکی بایکۆتیان کرد ، ئەمانە نیگەران بوون و خەم دایگرتن ، بەلام هەر لەسەر فەلسفەی سیاسی خۆیان مانەوەو بەردەوام بوون لەسەر بیروبۆچونەکانیان .

بە بڕوای من ئەم بیروبۆچونانە و فەلسفەی ئەم ڕەوتە ڕۆشنفکریە مادەیەکی بێهۆشکەرە کە دەدرێت بە خەلکی کوردستان تاکو بۆ دەنگیان بکات و ڕازی ببن بە دەسلاتی کوردایەتی هەردوو حزبی دەسلاتداران و ئەوانەی بەشداری دەسلات و پرۆسەکایان دەکەن . ئەمانە بە بێ پێشگرو پاشگر ئەرکی گێژو وێکردنی جەماوەرن و بلاوکرنەوەی وەهمێکی گەورە ن، بەواتایەکی تر ئەفیون دەکەنە قورگی کۆمەڵگاوە. بەلام بۆچی وایە ؟ بۆچی ئەفیونە ؟
سەرەتا دەمەویت بڵێم لە زوربەی زۆری وولاتانی دنیادا پەرلەمان جێگایەك نەبووە بۆ گۆرانی ریشەیی ، لە زوربەی زۆری ولاتانی پەرلەمانیدا ، پەرلەمان بۆ پاراستنی سیستەمی سیاسی و ئابوریەکی تایبەتە ، خەریکی ڕێکختنی هاولاتیانی لە چوارچێوەی سیستەمێکی سیاسی و ئابوری دیاریکراودا، وە تەنها فورمولاسیۆن و داواکاریەکی سیاسیە لە چوراچێوەی سیستەمێکی دیاریکراو بۆ بەشداریکردنی تۆێژە کۆمەلایەتیەکان لە پرۆسەی مافگەرایی پێکهاتنی دەوڵەت و دەسلات سیاسی .

ئەمە چوارچێوەیەك نییە بۆ بەشداریکردنی جەماوەری خەڵك لە کاروباری دەوڵەت و دەسلاتی سیاسی ، بەلکو پاکانە و ڕوپێشێکە بۆ پیادەکردنی دەسلاتی چینێك یان کەمایەتیەك بەسەر کۆمەڵگادا. ئەمە شێوازێکە بۆ ڕەواپێبەخشینی بە دەسلاتداریەتی چینێك. ئەمە میکانیزمێکی ناڕاستەوخۆی بەشداریکردنی جەماوەرە، بەلام نەك خودی خەلك بەڵکو کەسانێك کە نوێنەرایەتی ئەوان بن ، وە ئەمان پابەند نین بە ویست و ئارەزووی ئەوانەی هەڵیانبژاردون ، واتە خەڵك نەك بە نوێنەرایەتی و قسەکەری خۆیان بەڵکو وەکو جێنشینی خۆیان لەمەسەلەی دەسەلاتداریدا هەڵیاندەبژێرن. بەم مانایە پرۆسەی مەشروعیەت پەیداکردن دەسلات نەك دەخالەتی خەلك. ئەمە بە پێناسەیەکی گشتی سیستەمی پەرلەمانی . بەلام پرسیارەکە ئەوەیە ئایا

تەنانەت لەم نمونەیە واتە نمونەی شێوەی پەرلەمانێکی کەلەوولاتانی ئەوروپا بوونی هەیە یان نەخێر شکلێکی پەرلەمان و سسیتەمی پەرلەمانی کە لەولاتانی بەناو جیهانی سێیەم بوونی هەیە قابیلی ئەوەیە لە کوردستاندا دروست بکرێت و ببێتە جێگای دەستگایەکی یاسایی و جێگای دەستاودەستکردنی دەسلات ؟ لەمەشەوە پەیامی ڕۆشنفکرانی ناڕازی وناسیونال ریفرۆمستەکان بەئامانج بگەیەنێ .

لە کوردستان، نەك ناکرێت پرۆسەی پەرلەمان و هەڵبژاردن و سندوقی دەنگدان بکرێتە بەدیلیك بۆ گۆرانکاری ڕیشەیی تەنانەت ناشتوانی لەم ڕێگایەوە سیستەمێك دابمەزرێنی کە یاسا سەروەر بێت و هەلبژاردن ئازاد بێت ، پەرلەمانێ دروست بکەیت کە خەلکی کوردستان لەژێر سیستەمێکی ئەوروپای یان تەنانەت هاوشێوەی سیستەمی ولاتانی تری جیهانی سێیەمی ڕێك بخات ؟
کوردستان ولاتێکی سەربخۆ نییە ، وە لەو کرداریشدا سەر بەعێراق نییە تەنیا بەناو نەبێت. بەلکو جوگرافیایەکی دیاریکراوە کە دەسلات و پاراستنی دراوەتە دەست دوو حزبی ملیشیایی بنەماڵەیی. ئەو چوارچێوە جوگرافیایە زیاتر خۆی لەبازارێکی فەوزا دەبێنێتەوە کە قاچاخچیانی بازار و سیاسیەکان لەژێر چەند ناوێکدا کاری خۆیان تێدا دەکەن وسەرمایە هەڵدەچنن ، وە هێزێکی بەهێزی ملیشیایی لە ژێر چەند ناوێکدا دروست کردوە بۆ پاراستنی بەرژەوەندیەکانیان و قووتی خەڵکیان خستۆتە ژێر چنگی خۆیان ، لەو نێوەشدا خەلك هەوڵدەدات کە نانی پەیدا بکات بۆ مانەوەی ژیانی خۆی .

ئەم قاچاخچیانە خۆیان لەژێر هەندێ ناو وەکو پەرلەمان و هەڵبژاردن و حکومەتدا حەشار داوە بۆئەوەی هەڕەشە لە دەسلاتەکەیان دووربخەنەوە. نزیکەی سێ دەیەیە ئەم دەسەلاتدارانە جورەها لە سیناریوی حوکم و دەسلات وئۆپۆزسیۆن و هەڵبژاردنیان نیشان داوە ، لەژێر ناوی پرۆسەی پەرلەمانیدا شەرعیەت دەدەن بەدەسلاتی بنەماڵەی و نەوەکانەکانیان لەڕیزدادەنین بۆ مانەوەیەیان لە سەرکورسی دەسلات و هەتا نەیارەکانیشیان بە پێشکەش کردنی چەند پۆستێك دخنە ناو ئەو پرۆسە قیزەونەی خۆیانەوە، لە کۆتایشدا هەر دەسلاتی خۆیان درێژە پێدەدەن و و خەلك و چارەنووسی ئەم جوگرافیایەو بەنادیار و سەرگردانی دەهێڵنەوە.

ئێستە ئەگەر کوردستان دەوڵەت بوایە و لە چوارچەوەی جوگرافیایەکی بەرەسمی ناسراودا بوایە، ئەوا دەکرا و یان دەتوانرا شکڵێك لە دەوڵەتی مەدەنی یان حکومی یاسا و هەندێ ریفورم بە ئەنجام بگەیەنرێ ، چونکە جوگرافیای ڕەسمی ناسراو خۆی لە خۆیدا وەلام

دەرەوەیە بە هەندێ کێشەی سەرەکی. بەلام لە نەبوونی دەوڵەتی سەربەخۆدا و بوونی دەسەلاتی ملیشیایدا لەناو جوگرافیایەکی دیاریکراو کە قۆرخکردنی سەرچاوەی داهات و ئابووری لەلایەن حزبی بنەماڵەو ملیشیاوە ئومێد بە هیچ گۆڕانکاریەك نییە. تەنیا ڕێگاچارەیەك کەلەبەردەم خەڵك دا مابێ ئەویش هاتنەمایدانیان بۆ وەستانەوە بەرانبەر ئەم دەسلاتە ، ئەمەش بە ڕێکخستنی نارەزایەتی سەرتاسەری خەڵك ئەنجام دەدرێ کە بتوانێ ئەو هێزانە لە دەسلات دووربخاتەوە وملیشیاکانیان چەك بکات و و دەست بگرێ بەسەر سەروت و سامانیان ، و دەسلاتی خەڵك دابمەزرێنێ. ئەمەش تاکە ڕێگایەێ کە بتوانێ ئایندەی کوردستان بەرەو خاڵێکی وەرچەرخان ببات و ژیانێکی ئاسودەیان بۆ دەستبەردار بکات. ئەمە تەنها ڕێگا چارەیە نەك ئەو ئەفیونەی بەشێك لە ڕۆشنفکران دەرخواردی خەڵکی دەدەن و هەندێك لە بزووتنەوە سیاسیەکانیش بەشێونیەوەن.

کاوە کەریم